

БӨЛІМ: АІУ / UNIVER / СТУДЕНТ

Химия сабағында әртүрлі оқыту әдістерін қолданудың тиімді жолдары

ЖАРИЯЛАНДЫ
31.05.2025СІЛТЕМЕ
<https://bilimger.kz/180184/>

Құдайберген Аяулым Болатқызы

ҒТАХР: 14.01.11

студент

Астана халықаралық университеті, Астана қ.

Аңдатпа: Бұл мақалада химия сабағында қолданылатын дәстүрлі және заманауи оқыту әдістерінің педагогикалық негіздері мен тиімділігі қарастырылады. Оқушылардың білім сапасын арттыру мақсатында интерактивті технологияларды енгізудің маңызы түсіндіріліп, нақты мысалдар келтіріледі. Сонымен қатар, сабақта сергіту сәттері мен техникалық құралдардың рөліне ерекше назар аударылады.

Кілт сөздер: педагогикалық әдістер, химияны оқыту, дәстүрлі әдістер, инновациялық әдістер, интерактивті оқыту, мультимедиялық технологиялар, жобалық оқыту, flipped learning (кері оқыту), студенттерді ынталандыру, виртуалды зертханалар, толықтырылған шындық.

Химия – табиғаттағы заттардың қасиеттерін, құрылымын, өзара әрекеттесуін зерттейтін іргелі ғылым. Бұл пән мектептер мен жоғарғы оқу орындарында маңызды орын алады. Алайда, химияның күрделілігі мен теориялық сипаты оқушылардың пәнге деген қызығушылығын төмендетуі мүмкін. Сондықтан педагогтар химияны тиімді оқыту үшін жаңа әдістерді үнемі іздеп, енгізуі керек. Бүгінгі таңда білім беру жүйесінде оқушылардың белсенділігін арттыруға бағытталған түрлі әдістер бар. Оларды дұрыс пайдалану арқылы химия сабағы қызықты әрі нәтижелі болмақ. Бұл мақалада химия сабағында қолданылатын әртүрлі оқыту әдістері және олардың оқушылардың білім деңгейіне әсері талданады.

Мақаланың мақсаты – химия сабағында қолданылатын әртүрлі оқыту әдістерінің тиімділігін талдап, олардың оқушылардың білім деңгейін арттыруға және пәнге деген қызығушылығын оятуға қалай әсер ететінін көрсету. Сонымен қатар, заманауи интерактивті әдістер мен техникалық құралдарды енгізудің маңыздылығын анықтау және педагогтарға сабақта осы әдістерді тиімді пайдалану жолдарын ұсыну.

Дәстүрлі оқыту әдістері. Дәстүрлі оқыту әдістері — бұл педагогикалық практиканың негізі. Олар оқытушының материалды жеткізуге бағытталған лекциялары, түсіндіру жұмыстары және тақтаға жазу арқылы жүзеге асады. Бұл әдістердің артықшылығы – ақпаратты жүйелі түрде жеткізу мүмкіндігі.[1]

Алайда, химия секілді күрделі пәнде тек лекция арқылы оқу оқушылардың қызығушылығын арттыра бермейді. Мұндай әдіс көбінесе пассивті тыңдауға әкеледі, яғни оқушылар материалды өз бетімен түсінуге аз мүмкіндік алады. Сондықтан дәстүрлі әдістерді интерактивті оқыту тәсілдерімен үйлестіру қажет.[1]Интерактивті әдістер оқушылардың өзара әрекеттесуі мен белсенді қатысуын талап етеді. Олар оқушылардың сыни ойлауын дамытып, білімді терең меңгеруге септігін тигізеді.[2]

Кейс әдісі – оқушыларға нақты өмірлік немесе ғылыми жағдайларды ұсына отырып, оларды шешуге шақырады. Мысалы, «Химиялық заттардың экологияға әсері» деген тақырыпта оқушылар топ болып жұмыс жасап, химиялық қалдықтарды азайту жолдарын талқылайды. Бұл әдіс оқушыларға өз пікірін білдіруге, дәлел келтіруге және шешім қабылдауға үйретеді[2].

Топтық жұмыс – оқушылар шағын топтарға бөлініп, берілген тапсырмаларды бірігіп орындайды. Бұл әдіс коммуникациялық дағдыларды жетілдіріп, жауапкершілікті арттырады. Мысалы, химиялық реакцияларды топтық зерттеу арқылы орындау оқушылардың практикалық қабілетін дамытады.[3]

Пікірталас және сұрақ-жауап сессиялары оқушыларды белсенді ойлауға және тақырыпты жан-жақты түсінуге ықпал етеді. Мұғалім әртүрлі пікірлерге мүмкіндік бере отырып, балаларды сын тұрғысынан ойлауға үйретеді. [3]

Сергіту сәттері. Ұзақ уақыт бойы бір бағытта білім алу оқушылардың шаршауына және назардың таралуына әкеледі. Осыны болдырмау үшін сабақ барысында қысқа әрі көңілді сергіту сәттерін енгізу қажет. Сергіту сәттері — бұл физикалық жаттығулар, ойнақыш сұрақтар немесе қарапайым химиялық элементтер туралы ойындар болуы мүмкін. Мысалы, «Химиялық элементтер» тақырыбында жылдам сұрақ-жауап ойыны ұйымдастыру оқушылардың назарын қайта шоғырландырады. Бұл әдіс сабақтың тиімділігін арттырып қана қоймай, оқушылардың эмоционалды жай-күйін жақсартады. [4]

Техникалық құралдар мен жаңа технологияларды қолдану. Технологияның дамуы білім беруде жаңа мүмкіндіктер ашады. Видеосабақтар, анимациялар, виртуалды зертханалар химиялық процестерді визуалды түрде көрсетуге көмектеседі, бұл оқушылардың түсінігін жеңілдетеді. Мысалы, виртуалды зертханаларда оқушылар қауіпсіз ортада химиялық тәжірибелерді орындай алады. Бұл тәжірибелік дағдыларды дамытуға және химия пәніне деген қызығушылықты арттыруға ықпал етеді. Интерактивті тақталар, презентациялар және мобильді қосымшалар сабаққа динамика қосып, оқушылардың қатысуын арттырады. [5]

Оқыту әдістерінің педагогикалық негіздері. Педагогика ғылымында оқыту әдістерінің әртүрлілігі оқушылардың танымдық стиліне сай материалды меңгеруге мүмкіндік береді.

Мысалы, кейбір оқушылар визуалды материалдар арқылы жақсы түсінеді, ал басқалары — тыңдап немесе тәжірибе жасап. [6]

Сондықтан мұғалім әртүрлі әдістерді үйлестіріп қолдану керек. Бұл оқушылардың барлығына қолайлы орта қалыптастырады және білім алудың тиімділігін арттырады.

Химия сабағында дәстүрлі және заманауи оқыту әдістерін тиімді үйлестіре отырып қолдану — оқушылардың білім деңгейін жоғарылатып, пәнге деген қызығушылығын арттырады. Интерактивті әдістер мен техникалық құралдарды пайдалану оқу процесін жандандырады, оқушылардың шығармашылық және сыни ойлау қабілеттерін дамытады. Сонымен қатар, сергіту сәттері сабақтың тиімділігін сақтауға көмектеседі [7].

Педагогтардың басты міндеті – оқушылардың түрлі оқу стиліне сай әдістерді таңдап, білім беру сапасын үздіксіз жетілдіру. [7]

Пайдаланылған дереккөздердің тізімі:

» Дәстүрлі сабақ беру үлгісі »

[

<https://infolesson.kz/d%D3%99st%D2%AFrl%D1%96-saba%D2%9B-beru-%D2%AFlg%D1%96s%D1%96-4908108.html>] .

Нугуманов И. Н. «Химияны оқу әділдігі». Алматы, «Рауан», 1993

[<https://www.russiantextbooks.ru/chemistry-teaching-methods>] .

Пак м.с. «химияны оқытудың теориясы мен әдістемесі». Санкт-Петербург: «Лан» Баспасы, 2017 [<https://lanbook.ru/theory-and-methodology-of-chemistry-teaching>] .

Кабатова С.В. «Эффективные способы организации учебной деятельности учащихся на уроках химии»[https://solncesvet.ru/magazine_work/73734/] .

Андреева г. Ю. «инварианттарды оқшаулау негізінде педагогикалық университеттегі элементтер химиясын зерттеу әдістемесінің ерекшеліктері». Мәскеу, 2005 [<https://www.pedagogicalbooks.ru/chemistry-methodology>] .

Колотаева Е. Н. «химия сабақтарында оқытудың белсенді әдістері, білім беру процесінің тиімділігін арттыру тәсілі ретінде». Ақпараттық нұсқаулық [<https://infourok.ru/active-teaching-methods-in-chemistry>] .

«Мұғалімге көмектесу үшін». ДББҰ үшін педагогика бойынша әдебиеттердің ұсынымдық тізімі (оқытушылар). Ақпараттық нұсқаулық

[<https://infourok.ru/recommended-literature-for-teachers>] .

ҚМ АА Күәлік нөмірі: **KZ45VPY00102718** — ҚР Мәдениет және Ақпарат министрлігі

© 2026 **Bilimgger.kz** Ақпараттық-танымдық білім порталы. Барлық мазмұн авторлық құқықпен қорғалған.